

Előfizetési árak:

Egész évre	12	frt.
Félévre	6	"
Negyedévre	3	"
Egy hóra	1	"
— Egyes szám 4 kr. —		

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszo-
lamások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek.
Ferencz-József-tér,
Bauer-féle ház
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknál.

Megjelenik mindennap.
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A liberális Torontálmegye.

Nagybecskerek, márczius 23.

Torontálmegye intelligenciája követte az ország liberális értelmiségének példáját: a mai közgyűlésen oda sorakozott az állami fensőbbség és közszabadság megtámadt lobogója körül.

Később tette ezt, mint Magyarország akárhany megyéje, de megnyilatkozására nem is volt annyi szükség, mint más helyütt. Mert hálistennek mi nem panaszkodhatunk vallási türelmetlenségről, vakbuzgóságról vagy egyházi zsarnokságról. Nem mondjuk, hogy a reakzionárius elemek nálunk teljesen hiányoznak, de annyit büszkén állíthatunk, hogy e megyében a szabadelvűség sokkal mélyebb gyökeret vert, semhogy egyes izgatók bujtogatásainak eredménye lehetne. E vármegye lakossága elég felvilágosodott, hogy tudja, miszerint e hazában senki sem tör hite ellen, midőn az állam meg akarja könnyíteni a különböző felekezetekhez tartozó jegyeseknek a házasságot és rendezni akarja vas kezével többé nem tűrhető házassági állapotainkat. És belátja a mi népünk, hogy ezen állami és nemzeti érdekek előbbrevalók, mint az egyháznak merev odatalása egy századok előtt tartott zsinat határozataira.

S így Torontálmegye megnyilatkozásának nem is az volt a célja, hogy visszautasítsa a türelmetlenkedők és reakzionáriusok törekvéseit, hanem be akarta bizonyítani, hogy lelke mélyében gyökerezik a közszabadság ügyéhez való ragaszkodás.

Ezért tekintjük mi a ma megtartott megyei közgyűlést a szabadelvűség fényes diadalának. És nemcsak hogy nem bánjuk, de határozottan örvendünk, hogy e megye közönsége csak ma adott kifejezést a kormány egyházpolitikai programja iránti bizalmának, mert ma már nemcsak jelsza-

vakat ismer az ország, hanem Csáky, Wekerle és Szilágyi parlamenti beszédjei óta teljesen tisztában van a jelenlegi kormány egyházpolitikájának sarkpontjaival. Tudja az ország, hogy a reformok nem céloznak kevesebbet, mint a teljes lelkiismereti és vallásszabadságot. Beismeri ma már mindenki az állami anyakönyvek szükségességét, ámbar minden felekezetnek szabadságában fog állani külön anyakönyveket vezetni. A házasság, miután oly jogviszonyt alapít, mely egész természete szerint az állam körébe esik, kötelező lesz; de azért érintetlen marad a házasság egyházi oldala. A katolikusok autonómiája reprezentatív alapon fog szervezteni, és pedig mielőbb.

Ezek a kormány egyházpolitikájának sarkpontjai. Ezen politikáért fejezte ki ma Torontálmegye törvényhatósági bizottsága bizalmát, hazafias örömmel üdvözlö az ezen reformokra irányuló törekvést s hazafias kötelességgel támogatja azt a maga körében.

Örömmel üdvözljük Torontálmegye mai határozatát, mely megerősíti abbéli meggyőződésünket, hogy a nemzet intelligenciájának egyetértése nem teszi többé lehetetlenné az egyházpolitikai kérdés megoldását.

Lukács miniszter Bécsben. Mint Bécsből írják, a két kereskedelemügyi miniszter közt ott az utóbbi napokban folytatott tanácskozások első sorban a Romániaival kötendő legtöbb kedvezményes szerződésre vonatkoztak. Lukács és Bacquehem teljes megegyezésre jutottak e kérdésben. A miniszteri értekezések további tárgyát a déli vasut kérdése képezte. A két miniszter nézetei igen lényeges pontokban itt is találkoztak. E kérdés azonban még nem ért meg a megoldásra, mindenekelőtt abból az okból nem, mert a vasut igazgatósága vonalai államo-

sításának szükséges voltát ma kevésbé érzi, mint valaha, minthogy még ritkán vagy éppen sohasem volt annyira meglegedve a vasuti üzlet menetével, mint éppen jelenleg.

A német császári pár Olaszországban. Köszétették a német császári párnak Olaszországban való tartózkodására néve megállapított programot, mely szerint a német felsőek Rómába április 20-án érkeznek, 21-én a királyi derby verseny lesz, este diszeldadás az Argentinassinházban, 22-én diszeldadás a Quirinalban, 23-án hangverseny, 24-én katonai szemle a Prati di castelloban és 25-én versenyviadal és este bál Sermoneta hercegnél, 26-án kerti ünnepély a Quirinalban, 27-én elutazás Nápolyba, 28-án kirándulás az öbölbe, 29-én elutazás Pompejibe, 30-án elutazás Nápolyból Spezziába, május 1-én megérkezés Spezziába és reggel a „Savoya“ fedélzetén.

Az egyházpolitika mellett. A töketerebesi választókerület polgárai népes értekezletet tartottak Gálazéesen. Megjelent a kerület intelligenciájának túlnyomó többsége és közel 500 földmives választó. Daczára a lelkészek agitációjának s a szószékéről elhangzott izgató és valótlan szövegnek, az értekezlet Molnár Béla képviselő fölvilágosító szavai után egyhangulag nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy helyeselve a kormány egyházpolitikáját, képviselőjét, Andrássy Tivadart grófot, e tárgyban mondott beszédeért üdvözlö.

Az orosz-barát Vasaty. Az osztrák képviselőházban — mint a P. H. írja — Vasaty ifju-cseh képviselő, ki már többször tüntetett oroszbarát érselmeivel, ma kinos feltűnést keltett egy beszédevel, mely a podoliai helyi vasutak létesítése ellen irányult. Hevesen megtámadta a lengyeleket és ruthéneket. Szerinte e vasutaknak csak stratégiai cséljuk van és akár mindjárt a hadügyminiszterrel is aláírhatták volna a törvényjavaslatot. Minden kötelességtudó képviselő kötelessége odahatni, hogy ne dobjanak ki tiz milliót semmiért, épen Galiczia kedvéért, míg Csehországról sem történik. Jobb lenne, ha Ausztria nem állna elő ilyen javaslattal, mert hálával tartosik Oroszország iránt, mely kétszer megmentette; ha Oroszország nem lett volna, nem ülhették itt a lengyelek és ruthének.

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

Nem ösmerjük a nőket.

Az inas asztalra teszi a hideg kávé, s a hásiasszony töltögetni kezd a csészekbe. De ez egyáltalán nem akadályozza, hogy az iménti társalgást folytassa, vezesse.

— Ön persze azt hissi, hogy ösmeri a nőket?

Nem minden önézet nélkül felelem:

— Ösmerem. Minden bisonnyal.

Az asszonyok és a lányok mosolyogva néznek rám.

— Habbal vagy hab nélkül?

— Teljesen mindegy. Nagysádra bison.

— De mégis...

— Ám legyen — habbal.

— Mondja csak: komolyan hissi, hogy a nőket ösmeri?

— Különös!... Egész komolyan.

Most már nemcsak mosolyog, de fölka-

csag:

— Halljátok?

S a többi asszony is kaczag. Még a lányok is kacagnak. S a legkisebbik: a huncsút kis Ersei, es a nyolczéves csöppség, elem áll s mosolyogva mutat nekem fűgét a kezével:

— Nem ösmeri. Érti?

— De Erseike!...

— Mamám, hát nincs igazam?

— Hagyd el, kérlek, — szól a hás urnője,

elvégre már Erseike is sejti, hogy a mi irónk rólunk tulajdonképen semmit se tud. Irni ugyan sokat ír a nőkről s tetszik neki, hogy mily élesen tud minket megfigyelni, pedig hát... s pikánsan kérdi tőlem:

— Talán nagyon is keserű a kávé?...

Lányok hol a csukor?

— Oh, elég édes!

Egy mama, akinek négy eladó lánya van: Ah abban a korban még nem kell csukrozni az életet. Édes az!...

Udvariaskodom:

— És édes marad mind.g. Nagysád, ha négy szép lányára tekint, csak oly édesnek érezheti most is az életet, mint eselőtt...

A hásiasszony kőbessől:

— Na, na, csak semmi évszámot!...

— Mint akkor, mikor oltár elé állott.

A hásiasszony helyeslőleg mosolyog. De azért csak nincs pardon. Még többször visszatér a témára, hogy nem ösmerem a nőket, s hogy egyáltalán a férfiak nem ösmerik őket. Hiába állítom az ellenkezőt: tagadnak az asszonyok is a nagy lányok, s köztük a kis Ersei is, mosolyognak.

Hát így vagyunk, uraim! Az „örök rejtély”: a nő protestál az ellen, hogy mi képesek volnánk megfejteni. A talány: talány marad, a mi igyekezetünk hiábavaló s ő nem fejti meg magát előttünk. A nő szereti, ha szépet írunk vagy mondunk róla, sőt est el is várja udvariasságunktól, mert csakis gyengédség illik a gyöngébb nemhez, de hogy ha analízálni kezdjük őt: mosolyra basad a szája s a gyöngyfogak mindegyike egy-egy fehér betű, s ezek a betűk azt mondják: „Nem ösmerjük a nőket”.

Kiben rejlik az ok? Bennünk-e vagy a nőben? Olyan titokzatos-e ő, vagy csak mi vagyunk olyan ügyetlenek az „örök rejtély” megfejtésében? S talán éppen abban rejlik az ok, hogy mi talányt látunk ott, ahol nincs mit fejteni meg, a titokzatoság fátyolát akarják szálanként szétszedni ott hol a természetességgel állunk szemben?

És ha így gondolkozom: olyanok mindig várom már azt a nőt, aki előáll, hogy szemünkbe mondja a valót, pl. így, de persze

szebben, sokkal szebben, mint ahogy én azt leirom.

— Uraim, önök végtelenül csalódnak, ha azt hissi, hogy mi talányok vagyunk, vagy a mi érdekesebben hangzik: „örök rejtély”-ek. Valamikor az ó-korban eszébe juthatott egy poétának, a ki nem ismerte a nőket, hogy mily szépen hangzik ez: „A nő örök rejtély” s azóta a férfiak rejtélyeknek tekintenek minket. Az írókra néve ez nem is olyan rossz. Mert össze írhatnak rólunk mindenfélét a nélkül, hogy jogos szemrehányás illethetné őket akár a tulzolt jókért, akár a tulzolt rosszakért, a miket mondanak. Megvan a mentésük: „A nő örök rejtély”, s ha az illető író eléggé politikus ahog, hogy az elégedetlen nőket szép hiselgással képes kiengeztelni, akkor így folytatja: „Isten alkotása a nő, s csak Isten tudja a tökéletes női teremtés örök rejtélyének a megfejtését”.

— Uraim, azt mondom önöknek, hogy a nőeknek nagyon tetszett és tetszik az, hogy ők „örök rejtélyek”. Am a tudat, hogy a férfiak azt rólunk hissi, erőt kölcsönöz nekik a férfiak fölé, akik nem tudva a valót, örökös találgatásukban, s érezve gyöngeségüket, hogy ők is csak olyan rossz talánymegfejtők, mint a többiek, már e tekintetben is lefegyverezve, bátor-talanul állanak a nőkkal szemben.

— Hát uraim, ez mindedig igen hiselgő volt a nőkre néve, gyakran mulatságos s annak a nőnek, aki az önök tudatlanságát a hatalmaskodásra akarta s tudta fölhasználni, valóssággal asarnoki fegyvert adott a kezébe. De ennek a balhitnek végre is meg kell szünnie, mert egy idő óta vesszedelmes következményei vannak. Tudják meg uraim, hogy mi egyáltalán nem vagyunk örök rejtélyek és soha nem is voltunk azok. Olyanok vagyunk, aminőknek látnak, ne keressenek hát a mi mosolyaink között valami titokzatos, ne higgyék, hogy össze te-

Torontálmege k ö z g y ü l é s e .

Torontálvarmegye közönsége ma nyilatkozott a kormány egyháspolitikai programja ügyében.

A nyilatkozat, a mint az előrelátható volt, a megye közönségét mindenkor jellemző liberális szellemben történt, és a kormány egyháspolitikája mellett a rendkívül népes közgyűlés túlnyomó többsége nyilatkozott.

A nyilatkozat horderejéről lapunk más helyén számolunk be. Itt pusztán a közgyűlés lefolyásáról teszünk jelentést.

A közgyűlés roppant népes volt, s azon közel 300 megyebizottsági tag jelent meg, a kik a tágas nagy terem egészen megtöltötték.

A közgyűlésen jelen voltak:

Daniel László alispán, Poroszkay Béla főügyész, Csekonic Endre gróf, Daniel József, Daniel János, Gudenusz Béla báró, Zsirus Lajos kir. tsvészi elnök, Bakalovich Ágost, Lauka Gusztáv, Bethlen Miklós gr., Steinbach Antal kir. tanácsos, Schäffer Antal pápai praelatus, Hadfy Döme kir. tanácsos, Kovách Agoston, Krsztics János, Tellecsky Risztó, Babics József, Molnár Sándor, Steinitzer Géza, Tószegi Aladár dr., Schwarcz Mihály, Balássi József, Vattay Miklós. Gesztessy János, Mallás József, Scheinberger Ignác, Bielek Vilmos, Jankó Ágost, Grób Béla, Chemez János, Schiller Lipót, Pukovics János, Pohut István, Décs Sándor, Ormody Imre, Moez Károly, Várnay Imre, Kiler Akos, Militariu Trifun, Klein Mór dr., Nikolics Bogdán, Kis János, Szalay József, Kajtár Jenő, Reiter Oszkár, Perisics Zoltán, Reichrath József stb.

Rónay Jenő főispán, pontban 10 órakor eljénés könt elfoglalja az elnöki széket.

Rövid ideje — ugymond — hogy a törvényhatósági-bizottság együtt tanácskosott, s ujabban ismét szükségessé vált ez, mert az ügyek ismét nagymórvben felszaporodtak, s azok elintézése szükségessé vált.

A mai közgyűlés egyébként nagyfontosságú lesz azért is, mert a törvényhatósági bizottságnak alkalma lesz nyilatkozni a kormány egyháspolitikai programja felett. A közgyűlés előtt van egy indítvány, melyet egy bizottsági tag nyújtott be, továbbá a Budapest főváros átirata. Mindkettőben azon indítvány foglaltatik, hogy a törvényhatóság fejezze ki bizalmát a kormány egyháspolitikája iránt. Szólo hiszi, hogy a törvényhatósági bizottság hagyományos komolyságával és méltóságával fogja fel a helyzetet. Heves, nagy viták reményli nem lesznek, mert hisz azok már megvitattak agyis országgyűlésen, s az ügyek állása felől tájékozva van mindenki.

Megnyugvással bocsátja a kérdést a közgyűlés elé, s bizik a bizottsági tagok hazafiságában. Ezzel nyitja meg a közgyűlést. (Eljénés.)

Ezután Dellimanich Lajos főjegyző felolvassa Hadfy Döme kir. közjegyző indítványát, mely hosszabban méltányolja a polgári házasság üdvös hatását, s indítványozza, hogy Torontálmege törvényhatósági bizottsága a kormány egyháspolitikája iránt bizalmát fejezze ki, s e bizalomnak a kormány előtt feliratilag is adjon kifejezést.

kintetünk rejtélyes, nyilt szavunk diplomatikus. Önök örökké tévedni fognak, ha örökké más akarnak látni, mint a mit valóban látnak, ha a nőben — engedjék meg nekem e kifejezést — a természet szép virága helyett valami titokzatosan csinált virágot látnak. Ne legyenek önök tehát olyan kíváncsiak, mikor erre nincs semmi ok.

— Ami a veszedelmes következményeket illeti, ám tessék megtekinteni a házassági statisztikát. A férfiaknak egy jó része ne. a nőstül, s így a lányok közül sokan hoppon maradnak. Miért? Mert ezek a férfiak félnek a nősüléstől. Remegnek a gondolattól, hogy csalódní fognak. Nincs bátorságuk a leány kezét megkérni, akit szeretnek, mert a lányban „örök rejtély“-t látnak, s félnek, hogy a lány majd egészen másnak bizonyul, ha asszonyvá lesz, akit ilyennek képzeltek, láttak, örök rejtélyessége folytán majd egészen más, milyennek fog bebizonyulni stb. stb. És így astán önök közül sokan aglegények maradnak és sok lány örökké lány marad.

— Ejh, urak! ne induljanak önök is asután az ó-kori poéta után, a ki nem ismerte a nőket, de néssenek bizalommal a nőre, higjjenek neki és — házassodjanak.

Tudja Isten, hogy hogy nem: de én most is csak ismét ott látom magamat a női társaságban, s a háziasszony s az asszonyok mind, s a lányok is, még az a kis hunsut is, mind mosolyognak, s az a mosoly nekünk szól: nekem is, önöknek is, urak!

„Nem óserják a nőket.“

Thowrowk István.

Az állandó választmány ez indítványt elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek, s ezzel kapcsolatban ajánlja tárgyalatni Budapest főváros átiratát is, mely a zsidók recepcziójára és az állami anyakönyvvezetésre is kiterjesszék.

Hadfy Döme kijelenti, hogy a midőn az imént felolvasott indítványt beterveztette, nem vette őt igaz hasaszeretet és igaz liberalizmus. (Eljénés.) Meg van róla győződve, hogy a polgári házasság szükséges és az országra, a hasára nézve hasznos. Fejtegeti ezután azokat a visszásságokat, melyek a házasságkötések terén jelenleg fenállanak, s végül kéri, hogy az állandó választmány javaslata alapján indítványa elfogadtassék, s a kormány előtt a törvényhatóság bizalma kifejeztessék. (Helyeslés. Eljénés.)

Schäffer Antal, pápai praelatus: A m. kir. miniszterium egyháspolitikája iránt most országgyűlési bizalmat szavatol magának. (Nem, igaz! Eláll!) Torontál megyének ily ósatökölésre nem volt szüksége, mivel Hadfy bizottsági tag maga inezialta, hogy ez az egyházpoltika helyesletessék. A törvényhatóságok est a helyeslet kényszerítve mondják ki. (Nem áll! Eláll!) Nincs bizalma a kormány iránt. Ez az egész ugynevezett egyházpoltika nem egyéb, mint a közvélemény félrevezetése. (Eláll.) A kormány működjék a haza üdvén, a szentségek kiszolgáltatását pedig bizza azokra, a kik arra hivatva vannak. A polgári házasság több államban be van hozva, de mindenütt a vallás kárára. A polgári házasságot Somogy megye is csak ugy akarta behozni, ha az a vallást nem sérti. A polgári házasság pedig sérti a vallást. Hosszabban fejtegeti ezután, hogy a házasság szentség. A ki azt tagadja, azt nem szólo, hanem maga a tridenti szinat itéli el. Vérlásító, hajmeresztő és rémes dolgokat kellene elmesélnie, ha csak némileg is akarná ecsetelni azokat az állapotokat, melyek közt a polgári házasság született. Születési helye Franciaország, s szülő anyja, a mindent felforgató francia forradalom, mely az egyházat meggyalázta, s a hitű papokat meg kivégeztette, sőt nyaktülo alá kergette magát a királyt is. Kérdi, hogy itt Magyarországon, a hol az állam és egyház mindig jó viszonyban voltak, minek szükséges a polgári házasság? Minek induljanak a forradalom után. Meg van győződve róla, ha bejárna a megyét, ezer meg ezer aláírást gyűjthetne ellene. Végül kijelenti, hogy a bizottság nincs feljogosítva bizalmat szavazni a kormánynak. (Nagy zaj. Nem igaz!) Lépjén elő az, akit a község bizott meg, hogy est a bizalmat megszavazza. A recepczióra vonatkozólag megjegyzi, hogy nem egyezhetik bele, hogy zsidó legény keresztény leányt és viszont vegyen el. (Derűtség.) A keresztényesség eltűrlhetlen bélyegét nyom a lélekre s így a keresztényből zsidó nem lehet. Az állami anyakönyvvezetést az állam megpróbálhatja, de maga fogja kárát vallani. (Ellentmondások) Végül kijelenti, hogy a polgári házasság a civilizáció feldúlására vezet. Az indítványt nem fogadja el, s kéri a bizottsági tagokat, hogy mielőtt szavaznának jól gondolják meg, s gondoljanak lelki üdvükre.

Rónay Jenő főispán reflektál Schäffer amaz állítására, hogy a kormány bizalmat „szavaztat“ magának. Mint a kormányhatalom képviselője kijelenti, hogy ily, a törvényhatóságokra gyakorolt presszióról tudomása nincs, az nem létezik s a vádaskodás merőben alaptalan. (Eljénés.) Schäffer bizottsági tag azt is állította, hogy a törvényhatósági bizottság nincs jogositva megszavazni a bizalmat, mert erre senki sem nyert meghatalmazást a községekől. Kötelességének tartja kijelenteni, hogy efféle megbizás soha szokásban nem volt, a törvény említést róla nem tess, s hogy a bizottságnak teljes joga van a szőnyegen forgó kérdésben véleményét kifejezni. (Eljénés.)

Daniel László alispán ugy véli, hogy a kérdéscről mindenki megalkotta már a véleményét. Meg van győződve, hogy a kapacitáció egy részről sem vezetne eredményre, mert Schäffer bizottsági tagnak is aligha sikerülne a bizottság túlnyomó többségét kapacitálni (Derűtség), ha bár, mint ő mondá, aranyssáju szent János szavaival birna is. Szólo azonban őssintén bevallja, hogy a bizottsági tag ur szavaiban aranyssáju szent Jánost nem birta felfedezni. (Elénk derűtség.) Szólo elhiszi, hogy a francia forradalomban vérlásító dolgok történtek, de ezt a népek szabadság iránti szeretete idéste elő. (Ugy van.) Akkor és ott termett a szabadság, egyenlőség és testvériség! Akkor a pápa is elismerte a polgári házasságot. Miért akar most a bizottsági tag ur papább lenni a pápánál? (Derűtség és helyeslés.) A bizottsági tag ur kijelentette azt is, hogy ellene van a zsidók recepcziójának és az állami anyakönyvvezetésnek is. Hogy miért azt bővebben nem indokolta. Miért is nem akarják az állami anyakönyvvezetést? Hiszen a feleketeknek örülniök kellene, mert teher vétetik le róluk. De nem akarják azért, mert szándékaik nem tiszták, mert nem akarják betartani az 1868. évi 53-ik t. cs. intézkedéseit, s nem akarják respektálni azt, noha a koronás király

szentesítette. Ha nem akarunk visszaéléseket, nincs más mód, mint hogy az anyakönyveket azok vessessék, a kik a törvényt tiszteletben tartani s annak intézkedéseit minden pontban végrehajtani akarják. (Helyeslés.)

Szólo reflektál Hadfy bizottsági tagnak a reversálisokról mondott szavaira, s osztja ebben az indítványozó nézetét. A zsidó recepczióról megjegyzi, hogy Schäffer bizottsági tag ur kijelentette, hogy nincs kifogása az ellen, ha a zsidók a vallásukat gyakorolják. Szólo azt hiszi, hogy azt a zsidók a t. bizottsági tag ur engedelme nélkül is meg fogják tenni. (Derűtség.) A recepcziót egyébként szükségesnek tartja, a szó valódi értelmében is, s nem csak ugy, a mint azt Schäffer értelmezte.

Schäffer bizottsági tag azt is állította, hogy a polgári házasság a civilizáció feldúlására vezet. Szólo erre csak azt kéri, hol van hát a legnagyobb civilizáció? Bulgáriában e vagy Franciaországban, Belgiumban? (Derűtség és helyeslés.)

Felemliti végül a vadházasságokat. Közvetlen tapasztalata van arról, hogy a nép gyakran azért nem lép törvényes házasságra, mert sokalja a stólat. Szolgabíró korában fordult elő eset, a mikor a felek ezt maguk mondták neki.

Most a mikor folyton az egyenlőséghangoztatik, azt hiszi ideje, hogy a vallások is egyenlők legyenek. (Nagy eljénés.) És hogy es elérassék, erre a leghelyesebb az a mód, a mit a kormány ajánl. Az indítványt pártolja. (Hosszas eljénés és taps.)

Militariu Trifun román lelkész sajos Eláll kiáltások közt román nyelven kezd beszédjét. Hevesen kikel a polgári házasság ellen, melyre szerinte semmi szükség sincs. Az egyháspolitikai reformok csak arra jök, hogy az állam hatalmát növeljék. Egy hevesebb támadásánál, melyet a kormány ellen intéz, az elnök rendre utasítja. Beszédjét aszal végzi, hogy a kormány nincs felhatalmazva oly reformot behozni, mely ellen az egész nép felázad. Végül köszönetet mond a főispánnak a gyűlés böics vezetéseért és csatlakosik Schäffer indítványához.

Szalay József nem akarja engedni, hogy recepta religió lelkészei a polgári házasság behozatla által bizonyos jogtöl foszthatnak meg. Vitakozni lehet talán arról is, hogy a teljes vallásszabadság a humanizmus követelménye. Az a kérdés, hogy mi papok le tudunk-e mondani a mi jogainkról. A haza követeli, igent mond. Nem est akarja mondani, hogy Magyarországot többre becsüli mint a menyorságot, hanem nem keres a kettő közül összeütközést. Hanem mert azt látja, hogy e reformok hazájának használnak, készségesen megszavazza az indítványt. Reflektál még Schäffer egyházi érveire. (Elénk helyeslés.)

Reichrath József nem állhatja meg, hogy az indítványban előforduló kifejezés ellen: „egyes feleketek isgatnak a haza és kormány ellen,“ ne forduljon. Kikel azon szokás ellen, hogy a katolikus rendesen reakcióval vádolják, ha vallása ügyeivel foglalkosik. Kijelenti, hogy ssintén nem fogadja el a jelenlegi kormány egyháspolitikáját. Nem tartja alkalmasnak a megye közgyűlést arra, hogy a kormány programjának bizalmat szavazzon. (Közbeszólások: Nem tartosik ide!) Látsaik, félnek a szabad szótól.

Rónay főispán elnök figyelmezteti ssónokot, hogy e megye közönsége sohasem felt a szabad szótól.

Reichrath fejtegeti a program egyes pontjait. Nem kell a zsidórecepczió, mert a kormány a teljes vallásszabadságot és egyenjoguságot pártolja. Addig nem szavazza meg a zsidórecepcziót, míg más vallásnak kevesebb joga, mint a zsidónak. Ha less a katolikusoknak is autonómiájuk, akkor ő is megszavazza a recepcziót. Főleg egy szempontból nem fogadja a kormány programját: ő azt tartja böics liberális kormánynak, mely azt a törvényt akarja keresztül vinni, mely időszerű. Indítványozza, hogy a menyiben elfogadtatik Hadfy indítványa, vétsessék be, hogy a kormány felkérésesék, miszerint programjába felvegye a katolikus autonómiát.

Várady Mihály ssintén azt akarja, hogy minden polgár a saját hite szerint üdvözöljön. A jog és moral összeszavarásnak tartja a jelenlegi egyháprogrammot. A megkésdött ut a szocializmus felé vezet. Nem tartja valami liberális eszmének a polgári házasságot, inkább visszaesésnek. Az indítvány ellen a napirendre térést indítványozza.

Klein Mór dr. csak egyet néz: vajjon az egyházpoltika a közügyekre hasznos-e vagy sem. S a miután üdvösnék tartja Hadfy indítványát, elfogadja és a kormánynak bizalmat szavaz. (Zajos helyeslés.)

Babits József azért nem tartja helyesnek hogy a megye már most nyilatkosik, bolott törvényjavaslat nem fekszik előttük. Elhibázottnak tartja e lépést, mert ki biztosítja azokat

HIREK.

kik es áramlatot követik, hogy az mind benne less-e a mit követelnek és nem-e benne olyan a mit nem várunk. Híve a jelen kormány-nak, de nem követheti egyházpolitikai program-ját. Nem akar az adózó polgárookra újabb ter-keket róni, pedig az állami anyakönyv több millióba fogna kerülni. Ő az elkeresztelési kér-dést másképen véli megoldhatónak. A zsidó recepczióknak szónok szerint a zsidók sem érzik szükségét. A polgári házasságot sem tekinti a szabadelvűség kriteriumának. Hivatkozik Angliára, hol nem hozták be. Viszont Francia- és Olasz-országban található a legnagyobb korrupció. Katolikus ember lévén, katolikus szempontból bírálja meg. A polgári házasság megdönti a vallás erkölcsi alaprendezését. A házasságot is meglehetne oldani más módon. Az indítványt nem fogadja el, hanem napirendre kíván térni.

Miután Reichrath József, Schaeffer Antal, személyes kérdésben szólaltak fel, Mol-nár Sándor kifejtéi álláspontját. Kész örömmel csatlakozik az indítványhoz. Nagy hávvel elő-adott beszédjét zajosan megéljenesték.

Zairos Lajos törvénytörvényes elnök assal kezdi beszédjét, hogy Schaeffer a k zsegi korba akarta a kösgyűlést visszavezetni, de csak Reichrathot vitte oda, annak is kint maradt az egyik lába. Lehet különféle vallás, de törvény csak egy lehet. (Zajos eljenzés.) Mindenki a maga hite szerint üdvösülhet, de adja meg az államnak mi az államé.

Az államkormányának köteleessége a házasság és családjogot szabályozni, de a felekesetek-nek viszont köteleessége ezen szabályozást túrni. Megbetanoktatónak tartja a püspökök feliratát a királyhoz. A nép fellátható ugyan a polgári házasság ellen, de a papi javak elkobzására is. Aszint szükséges e kérdéseket az intelligenciára bízni. Elfogadja.

Gróf Csekonic Endre: Röviden kijele-nti, hogy ő is szabadelvű alapon áll és hogy most sem lép reakció terére, midőn a kormány egyházpolitikai programja ellen szél. A kor-mányt pártolja minden intézkedéseiben, de kat-meggyőződése nem engedi, hogy a szőnyegen forgó indítványhoz hozzájáruljon, azért azon indítványhoz csatlakozik, mely egyszerűen napirendre terést czéloz. Látja, hogy a nagy többség Hadfy indítványa mellett van. Pedig nem nagyon régen éppen itt hostak egy indítványt, mely szerint a megye községe Szapáry le-köszönése felett sajnálkozását fejezte ki. Már pedig Szapáry azért bukott meg, mert nem fogadta el a polgári házasságot. Szónoknak igen jól esett, hogy a megye ily szép bucsustatót mondott, most pedig a törvényhatósági bizottság maga-magának mond ellent. Szavait besárva, egyszerű napirendre terést indítványoz.

Stassik Ferenc csodálkozik azon, hogy éppen három jogásztársra szólalt fel a javaslat ellen. Ő barátja az igaz szabadságnak. (Eljenzés.) Pártolja a vallásszabadságot, a polgári anya-könyvvezetést és a kötelező polgári házasságot. Az indítványt elvi szempontból elfogadja, de abból a „bisalmi“ szót kihagyandónak véli.

Rónay Jenő főispán röviden felvilágosítja az előtte szólót, hogy az állandó választmány véleményében e szó „bisalom“ nem fordul elő. Egyszerűen csak pártoló feliratról van szó, mely a kormányhoz intézessék.

Balán György román lelkész kezdetben románul beszélt, majd a törvényhatósági bizott-ság kívánságára magyarul folytatja s kijelenti, hogy pártolja Schaeffer Antal, Csekonic Endre gróf és Babics József indítványait. A polgári házasság nem fog tisz évig sem tartani. Megszünteti a nők iránti tiszteletet és szaporítani fogja az elválásokat. Az állami anyakönyv-vezetést nem pártolja, mert nagy áldozatokat ró az államra. A zsidók recepczióját nem pár-tolja. Indítványozza, hogy a kormány előbb a talmudot tanulmányozza. (Nagy zaj.)

Hadfy Döme mint indítványozó zárzóval él. Reflektál az indítvány ellen felhozottakra s újból ajánlja indítványát elfogadásra. (Eljenzés.)

Rónay Jenő főispán a vitát bezárja s jelenti, hogy 20 tag névszerinti szavazást kért.

A szavazatszedő-bizottságok tagjai:
I. bizottság: Kovács Ágoston, kir-tanácsos, elnök. Tagok: Weiss Isidor és Brájjer Lajos dr.

II. bizottság: Steinitzer Géza, elnök. Tagok: Tószögi Aladár dr. és Perisics Zoltán.

A szavazás gyorsan folyt le.
Beadatott összesen 184 szavazat.

Ebből Hadfy indítványa mellett szava-zott 152, ellene szavazott 32.

As indítvány pártolónak többsége tehát 120.
A kösgyűlést holnap folytatják.

Második zarándoklat Rómába. Április hó 5-én igen válogatott magyar társaság fog in-dulni Rómába, Dessewffy Sándor csanádi püspök vezetése alatt, hogy a pápát jubileuma alkalmá-ból üdvözölje. A zarándoklatban az előkelő vi-lági körökből igen sokan vesznek részt. A ren-dezőség, melynek élén dr. Kiss János, a szt.-István-társulat igazgatója, dr. Várady Árpád, a csanádi püspök titkára, továbbá a magy. kir. államvasutak városi menetjegyjrodája állanak, még néhány nappal meghosszabbították a jelent-kezés határidejét. Menetárok oda és vissza az I. osztályban 140 frt, a II. osztályban 110 frt, a III. osztályban 75 frt, mely összegben a teljes ellátás és kalauzek díjai is befigyeltetnek. — Jelentkezések dr. Kiss Jánoshoz (Budapest, Lö-véss utca 13.), Várady Árpádhoz (Temesvár) vagy a menetjegyj-rodához (Budapest, Mária-Valeria utca) intézendők, a hol magyar és né-met nyelvű részletes programok akárhány pél-dányban kaphatók.

Magyar színészek Nagyikindán. Nagyikinda város tanácsa megadta az enge-délyt Kiss János jelenleg Kassán működő szin-igazgatónak, hogy a tavasszi évadban április és május hónapokban előadásokat tarthasson. Egy-idejűleg azonban — tekintettel a szomorú tapasz-talatokra felmerült a szinpartoló egyesület esz-meje is. Ha pedig többé az idő rövidsége miatt ez eszmét nem lehetne megvalósítani, akkor egy ad hoo bizottságot akarnak kiküldeni, mely a társulatot a kellő morális pártolásba részesítse.

Keményfejű öngyilkos-jelölt. Kádár János aradi szabósegédet addig keserítette afele-sége, amíg végkép elkeseredett. Beosapta az ezüst óráját, s a kapott pénzből vett egy pis-tolyt, meg egy fürdőjegyet, astán oda tartotta a pisztolyt a homlokának és „isten veled világ-kiáltással elszűtötte. Csakhogy a fej keményebb volt, mint a golyó, mert a homlok nem engedett, s a golyó teljesen ellapult, annélkül, hogy hor-zsoláson kívül egyéb bajt is okozott volna. Az aradi rendőrség az öngyilkos-jelöltet a kórházba szállította.

Az aljárásbíró ur késedelme. A sze-gedi ítélő tábla közelébb hozott ítéletet Beindl Ernő nagyikikindai aljárásbíró ügyében. Reindel albiró ellen négy rendbeli vétség miatt indult meg a fegyelmi eljárás, és pedig azért, mert késedelmes intézkedett a reá bízott ügyekben, daczára annak, hogy némely ügyek elintézésére felsőbb hatósága által kifejezetten fölszóllított. Asért, mert a részére kiosztott ügyeket nem a szabályos sorrendben intéste el, ugy, hogy az 1892. év végén tartott vizsgálat alkalmával 131 olyan elintézetlen ügye volt, melyek az 1891-ik évben maradtak hátralékban és 507 olyan ügydarab feküdt asztalán, melyek az 1892-ik évben lettek volna elintézendők, míg a sorrend szerint hátrább következett egyes ügyek föltűnő gyorsasággal nyertek elintéztet. Asért továbbá, mert késedelmes eljárása következtében öt kihágási ügy elvült, melyekben a bíró mul-lasztása miatt büntetést kissabni már nem lehe-tett s végre, Trifunács föllebbezését máfélé év után sem terjesztette föl a kir. ítélő táblához. A főügyész helyettese kötelelessége miatt kérte a vádlott bíró megbüntetni és 50 forint pénzbüntetés kissabását indítványozta a fegyelmi tanácsnak. A fegyelmi tanács félrevonult és rö-vid tárgyalás után kimondotta, hogy Reindl Ernőt saját beismerése alapján feddésre ítéli, különösen az elintézetek sorrendjének be nem tartása miatt. A tábla ítélete szemképráztatónak mondja asokat a számokat, melyekkel a fe-gyelmi eljárás alá kerülő bírák rendszerint vé-dekeznek és visszautasítja a védelem azon részét is, mely a személyzetet kevések mondja az ügyek elintézésére. Az ítélet ellen a vádhatóság és a védelem részéről is föllebbezték.

A huszárkard fenekedése. Battonyán nagy ijedelmet okozott Makos János kőshussár, a ki kivont karddal szaladgált az utcákon, amíg le nem tartóztaták. A husár szabadságon volt odahaza, hogy haldokló atyját megláthassa. Bubánatában astán annyi büfelejtőt szitt be, hogy a baja mellé másik bajt is szerzett magá-nak. Megverte ugyanis csupa kedvtelésből Ma-tity Zaiwa nevű fiut s részegen berontva egy korcsmába, bort követelt. A pincér nem akart neki bort adni s Makos nekirontott és a kard jával megragdosta. Végre jött a járőr, a ki a legénykedő husár letartóztatta.

Az erdőőr drámája. Rébenbergből, o délvideki kis sugolyból egy lejátszott dráma történetét jelentik, melynek oka megint asszony, az erdőőr felesége Panics Velimen kusicsi er-dőőr az egyik kesében forgópisztolylyal, a má-sikban hüvelyéből kivont vadászkésével rohant be az apósa, Vukovics Száva házába, hogy hazá vigye a feleségét, aki egy hónap előtt el-hagyta. Gyakran üzent már neki, hogy menne haza, de a nő nem ment. Most ilyen fenyegetés-sel rohant be hozzá s hogy a nő újra vonako-dott, megöléssel fenyegette. Az asszony sikoltva futott ki előle az utcára, a feldühödött férj után. Aszonban a nő apja, a vén Vukovics

Száva elébe ugrott s egy felkapott darab fával hirtelen fejbe vágta az erdőört. Velimen szét-loccsant agyvelővel, halva bukott a földre. Az ősz gyilkost letartóztatták.

A temető nyugalma. Kécskei János békés-szent andrási parasztembert különös módon érte a napokban a halál. Öreg este volt már, az egész falu nyugodni tért. Kécskei magához vette a baltáját és kiballagott a temetőbe. Szérvonó nyeleket akart nyesni a temető fiatal akáczfáiról. Egészen besötétedett, mikor az öreg a temetőbe ért. Kikereste a nyeleknek való fákat és vag-dalni kezdte. A temető halotti csendjében saját-ságosan hangzottak a fejszececsapások. Az öreg csak vagdalt. A dühöngő fácska kopár ágai meg-megzörrentek s az öreget halálos félelem fogta el; már öntudatlan volt, még egyre vagdalt a fa tövén. Egyszerre recsegve dőlt le a fa s Kécskei rémülten bukott a sir mellé. Vonag-lott nyögött. A fák lombtalan ágai ott zörögtek felette; s ő tehetetlen volt rémületében. Gyer-mekes babonák gyötörték s azt hitte a holtak keltek fel sírjukból, hogy megöljék őt, aki tol-vajlással háborította nyugalmaikat. Lehunytá szem-eit s hosszan, mélyen elaludt. Övéi megvárták odahaza. Nem győsték várni, érte mentek a temetőbe. Akkorra azonban az öreg már csak tetem volt.

Ágy a föld alatt. Ez a gyilkos esz-köz, az „ultima ratio“, amelylyel uralkodók szokták végső szükség esetén öszzetartani szét-foszló birodalmukat, Szegeden egy diszpédány-ban a föld alatt fekszik. Véletlenül bukkantak reá földet ásó munkások, megbámulták s ott hagyták. Sőt hogy valahogy felszínre ne kerül-jön, ráépítettek egy házat. A Kis-körut felső részén épülő új Zsótér-ház alapozása alkalmával találták meg ezt az ágyut a munkások, de nem szűltak róla senkinek. Ráépítették az alapot s csak később kezdtek az „ágyus vasat“ emelgetni, mikor már elég kö volt reá rakva abból a czél-ből, hogy néhány évszázadig nyugodtan álmod-hasson a fekete földben csaták zajáról. Aszonban mi lesz vele, ha véletlenül elsül?

Táviratok.

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése március 23-án.)

Budapest, márcz. 23. (A „Toron-tál“ eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésén folytatták a kulcszminiszteri bud-get részletes tárgyalását.

Először Apponyi Albert gr. beszélt s reflektált Eötvös tegnapi beszédére, mely-ben — szónok szerint — Eötvös a ka-tolikusok vallásos érzületét sértette.

Eötvös tiltakozott ellene, majd ismét Apponyi válaszott. A tárgyhöz hozzá-szólt Csáky miniszter, kijelentve, hogy a kormány sohasem tekintette azonosoknak az autonomia szervezőit reakzionáriusok-kal. (Hosszas eljenzés.) Ezután a kultusz-tárcazt befejezték és elfogadták, megkezdték az igazságügyit. A tételhez hozzászóltak Latkóczy, Komjáthy és Boda.

A Panama-per.

Budapest, márczius 23. (A „Toron-tál“ eredeti távirata.) A párisi lapok kivét-el nélkül a tegnapi ítélettel foglalkoznak. A konzervatív lapok általában helyteleni-tik a verdiktet, s azt vereségnek mondják a kormányra nézve. A radikális lapok hangsúlyozzák, hogy a történetek után a választókat illeti a szó. A köz-társasági lapok elismeréssel nyilatkoznak a bíróságról, s azt mondják, hogy ez ítélettel véget vetettek a mendemondák-nak, mert be van bizonyítva, hogy a köz-velemény a politikai botránghősöket meg-utálta. A lapok azonban konstatálják, hogy megoldatlanul maradt az, mért járt közre több befolyásos egyén, hogy a per, melylyel Hercz Reinach bárót fenyegette, megakadályoztassék.

Felrobbant liszt.

Budapest, márczius 23. (A „Toron-tál“ eredeti távirata.) New-York melletti Lichtfeld községből távirják, hogy egy gabonamalomban a lisztpor felrobbant. A köseli házak közül negyven szétrom-bolódott és 12 vasuti kocsii meggyul-ladt. Nagyon sokan sérültek meg a ma-lom alkalmazottjai közül. A malom alkal-mazottjai közül. A malom kára 1,150,000 dollárra rug.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.
Főmunkatárs: Jurkovic Aladár.

H i r d e t é s e k.

930. kig. szám 1893. (181—3.2)

Pályázati hirdetmény.

Keviszöllös községben egy szülésznői állás ujonnan rendszeresítettén, ennek választás utjáni betöltésére határidőül 1893. évi április hó 18-ának reggeli 9 órája Keviszöllös községházánál kitűzetik.

Ezen állás javadalmazása 120 forint évi fizetés, jobb móduaktól 1 frt. Szegényebb sorsuaktól 50 kr. látogatási díj, teljesen szegényeket ingyen köteles kezelni.

A községi bába tartozik fenti díjakért a szülésnél megszabott segédkezést teljesíteni és 8 napon át a gyermek és az anyja ápolására felügyelni.

Pályázni kívánók, kik a magyar és román nyelvet szóval birják, felhivatnak, hogy a kellően felszerelt folyamodványukat a választás előtti napig alólirotnál nyujtsák be.

Kelt Alibunáron, 1893. évi márczius hó 14-én.

K a j t á r,
h. főbiró.

A legszebb, legdivatosabb és legolcsóbb
női és gyermek
tavaszi és nyári kalapok

helyben csakis (154-3.3)

Schuld

női divatszalonjában

kaphatók, a Korona-szállóval szemben, Popovics-féle házban, Oroszifényképész mellett

416. sz. 1893. (188—3.1)

Pályázati hirdetmény.

Szerbkeresztur községelöljárósága részéről, az ujonnan rendszeresített állandó menedékházban alkalmazandó dajkai állás betöltése céljából ezennel pályázat kiiratik.

Ezen állással évi 120 frt készpénzfizetés és egy szobából álló szabad lakás és fűtés van összekötve.

A pályázóktól az 1891: XV. tcz. 12. §-ban foglalt képesítés megkivántatik.

A pályázati kérvények folyó évi április hó 20-ig a községi iskolaszék elnökéhez Tettes Toponarszki Uros urhoz nyujtandók be.

A választás folyó évi április hó 30-án lesz megtartva.

Kelt Szerbkereszturon, 1893. évi márczius hó 20-án.

Szerbkeresztur községelöljárósága.

915. köz. szám 1893.

(186—1.1)

Árverési hirdetmény.

Basahid község alulírott előjárói ezennel közhírré teszik, hogy a község tulajdonát képező Szentkirály, Nagyizlaz, Zábran és két Vinczehidi közlegelőinek

1893. évre szóló

marhalegeltetési dijszedési joga

Basahid községházában nyilvános árverés utján folyó évi

márczius hó 26-án d. e. 9 órakor

haszonbérbe adni fog.

Mely árverésre árverelni szándékozók ezennel meghivatnak. Kötelesek esetleges árverelők az árverés megkezdése előtt 1000 frt bánatpénzt letenni.

Kikiáltási ár 12000 forint.

Egyéb feltételek a község jegyzői irodában naponta a hivatalos órák alatt betekintheők.

Kelt Basahidon, 1893. évi márczius hó 18-án.

Szavics Szilárd,
jegyző.

Kuzmanov Alexa,
bíró.

A magyarádi és ménesi bortermelők szövetkezete Aradon

ajánlja

magyarádi fehér, ménesi vörös és különleges faj-borait, valamint méltóságos Atzél Péter ur saját termésű borait eredeti, kitűnő minőségben, mérsékelt áron számítva.

Arjegyzékek a képviselőség részéről bérmentve küldetnek.

Raktár és képviselőség Nagy-Becskerek és vidékére:

Uj. Deutsch Józsefnél,
Nagy-Becskereken.

Iroda: Pataky-féle ház. — Pincze: Schwimmer-féle ház.

Együttal ajánlon: kitűnő minőségű pécsi fehér, villányi vörös és hegyi siller boraim nagy raktárát.

(15-30.29)

Uj. Deutsch József.

4056. ki. szám 1893.

(179—2.2)

Árlejtési hirdetmény.

Nagybecskerek r. t. városa a folyó évben többrendbeli kövezési munkálatokat fog teljesíteni, a melyekre ezennel pályázat hirdettetik.

Vállalkozók tájékozása végett megjegyztetik, hogy a tervbe vett munkálatok előállításához körülbelül 3500 m³. terméskő, 70.000 drb koczkakő és 45.000 drb fejkő szükségeltetik.

Az ajánlatok vagylagosan, t. i. vagy a fentebb megjelölt kömennyiség szállítására ide Nagybecskerekre a Begapartra kirakva, vagy pedig ezen szállításra és a kövezési munkálatokra együttesen tehetők.

Kelt Nagybecskereken, 1893. évi márczius hó 16-án.

Felhivatnak tehát vállalkozók, a kik nem szállításra vagy az összes munkálatokra pályázni óhajtanak, hogy kellően felszerelt ajánlataikat az előzetesen a városi pénztárnál letéteményezett 5000 forintnyi bánatpénzről szóló hivatalos elismervény kapcsolatában folyó 1893. évi márczius hó 31-ig napjáig délután 5 óráig alólirotnál benyujtsak annyival is inkább, mert később beérkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Végül megjegyztetik, hogy a feltételek a városi mérnöki hivatalnál kaphatók.

Krisztics János, polgármester.

Nyomatott a kiadó Pleitz Fer. Pálnál Nagybecskereken.